

Hrvatska grančica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 5

DAN MANJINA

STR. / PAG. 8

BADNJA VEČER ...

STR. / PAG. 10

GASTROADVENT

Božićna jelka u Karaševu

*Čestit Božić i sretna Nova
2022. godina!
Sărbători binecuvântate și fericite!*

ZAJEDNIŠTVO HRVATA U RUMUNJSKOJ
UNIUNEA CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 24.12.2021, u 15.30 sati. Gledajte nas!

Mjesečno Izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj / Editie lunară a Uniunii Croaților din România

Godina / Anul **XXVIII**
Broj / Numărul **195**

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj / Uniunea Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN **1841-9925**

Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA;

Vanjski suradnici / Colaboratori
Maria LAȚCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:

**Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România**
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: **0040-255-232255**

Fax: **0040-255-232146**

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro Hrvatska Grančica

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 30.12.2021, od 11.00 sati (prije podne).

Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svako petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

USUSRET BOŽIĆU, USUSRET ČOVJEKU	STR. 3
DAN DRŽAVNOSTI RUMUNJSKE	STR. 4
DAN NACIONALNIH MANJINA – DRŽAVNI BLAGDAN	STR. 5
BOŽIĆNI SAJAM U KARAŠEVU	STR. 6-7
COMPETIȚIA FIFA 22	STR. 7
BADNJA VEČER KOD REKAŠKIH ŠOKACA	STR. 8
BUNICII NU AU VOIE SĂ MOARĂ ÎN LUNA DECEMBRIE	STR. 9
GASTROADVENT U SPLITU	STR. 10
SVETI MIKOLA	STR. 11
MALI ISUS - VELIKA LJUBAV!	STR. 12
PĂSTRĂVI PRIN ZĂPADĂ!	STR. 13
200 GODINA OD ROĐENJA DOSTOIEVSKOG	STR. 14-15

Dostojevski je uhićen 1849. i odveden u Petropavlovsku tvrđavu. Nakon višemjesečne istrage, dobio je smrtnu presudu. Evo ulomka iz njegova svjedočanstva o tom sudbonosnom događaju njegovu životu: »Danas, 22. prosinca 1849., vodili su nas na Semjonovski trg. Ondje su nam svima pročitali smrtnu osudu, pružali su nam križ da ga poljubimo, onda su slomili nad glavom svakoga od nas mač i navukli nam bijelu mrtvačku košulju. Nakon toga stavili su trojicu od nas pod vješala, da izvrše kaznu. Ja sam bio šesti po redu, zvali su nas po troje, prema tome bio sam u drugom redu, i meni nije preostalo više od jedne minute života... Najednom su udarili bubnjevi. One, koji su već stajali pred vješalima, razvezali su i vratili, a nama su objavili: `njegovo Veličanstvo poklanja vam život...`»

Presudan trenutak u životu pisca bio je upravo taj kada je u zadnji tren pomilovan od smrti na koju je osuđen. Tada je došlo do zaokreta u njegovu odnosu prema carizmu i sudjelovanju u političkom životu Rusije. Nakon toga izivljavanja, saznali su da je »pomilovanje« zapravo značilo robijanje u Sibiru i progonstvo. Iz Sibira će se vratiti tek nakon deset godina, kad mu je dozvoljeno da ponovno objavljuje svoja djela i živi u Petrogradu. Ova će ga iskustva duboko izmijeniti, ali neće u njemu uništiti želju za pisanjem.

Već za boravka u Sibiru ponovno je počeo pisati pripovijetke (Ujakov san, Selo Stepančikovo, 1859.) S dolaskom šezdesetih godina devetnaestog stoljeća počinje novo razdoblje života i rada Fjodora Mihajloviča Dostojevskog. Zapisi iz mrtvog doma donose mu ugled i carevu naklonost, jer je djelo vrlo potresno.

Dostojevski nije bio sretan u prvome braku. Prva žena s kojom se vjenčao još za boravka u Sibiru bila je ljubavnica nekog privatnog učitelja koji ju je pratio i nakon vjenčanja s Dostojevskim u mjestima kamo su putovali. Prije nego je umrla od sušice, priznala mu je nevjeru. No on se brinuo za nju sve do smrti. Muče ga i napadi epilepsije. Umire mu brat Mihajlo za kojega je bio vrlo vezan i s kojim je uređivao novine. Preuzima brigu o njegovoj mnogobrojnoj obitelji. Neimaština i loši životni uvjeti pratit će ga niz godina, pa će se neko vrijeme odati i kockanju.

Roman Zločin i kazna (1866.) zauzima posebno mjesto. Glavni lik ovog romana je bivši student, filozof i zločinac Rodion Raskolnikov. Uz njega Dostojevski donosi galeriju sjajnih likova, među kojima je policijski inspektor, djevojka koja se prostituirala

kako bi izdržavala roditelje i braću, Raskolnikovljeva požrtvovna sestra, amoralni vlastelin Svidrigajlov i drugi. Životne priče likova isprepliću se s Raskolnikovljevom pričom, utječu na nju, mijenjaju i njihove živote.

Fjodor Mihajlovič Dostojevski kratko je vrijeme živio i u Dresdenu, da bi se vratio u Rusiju. Namjeravao je nastaviti pisanje novoga nastavka Braće Karamazova, zamišljajući ovo djelo kao trilogiju. Međutim, spriječila ga je iznenadna smrt, koja je nastupila 1881. od posljedica krvarenja izazvanog epileptičnim napadajem. Njegov je pogreb ispratilo veliko mnoštvo ljudi (prema navodima policije, oko sto tisuća), a pretvorio se u demonstracije protiv carizma, premda se Dostojevski nije nikad nakon robije u Sibiru otvoreno suprotstavljao službenoj politici.

Njegovo djelo pripada u sam vrh svjetske literature svih vremena, a nemjerljiv je utjecaj izvršio na razvoj suvremenog romana i pripovijetke u Europi i Americi.

U Rusiji se povodom 200. godina od rođenja Dostojevskog slavi život i djelo ovog velikana, kao i cijelom svijetu, izložbama, književnim susretima, skupovima. U Moskvi je ovim povodom ponovo otvoren muzej u stanu u kojem je Dostojevski proveo djetinjstvo, a u „Veneciji sjevera“, kako se ponekad naziva Sankt Peterburg, posjetitelji mogu prošetati putevima i stazama kojima se kretao veliki ruski romanopisac. Njegovo ime nastavlja živjeti diljem svijeta zahvaljujući njegovim književnim djelima.

Na dvjestotu obljetnicu rođenja prisjetimo se nekih citata Dostojevskog:

„Ljubiti nekog čovjeka znači vidjeti ga tako kako ga je Bog zamislio.“

„Nastojim voljeti život više od njegova smisla.“

„Ništa na svijetu nije teže od iskrenosti i nema ništa lakšeg od laskanja.“

„Ako pri svakoj prijateljskoj usluzi odmah misliš na zahvalnost, onda nisi darovao, već prodao.“

„Prije nego što kažeš ljudima kako treba živjeti, pokaži to na svom primjeru.“

Što reći o ovom velikanu svjestke književnosti? Samo savjet: pročitajte barem jedan od njegovih romana. A kako smo u zimskom razdoblju, vrijeme je kao stvoreno za čitanje knjiga Dostojevskog, koje će nas odvesti u daleku, snježnu Rusiju, i odškrnuti vrata slavenske duše! Ugodno vam čitanje!

Maria Lațchici

200 GODINA OD ROĐENJA DOSTOJEVSKOG

Ove se godine slavi dvjesto godina od rođenja velikog ruska pisca Dostojevskog, jednog od najvećih pisaca uopće u svjetskoj književnosti.

Vjerojatno su svi čuli za Dostojevskog. Čak i da nisu pročitali ništa od njega, sigurno su svi čuli. Fjodor Mihajlovič Dostojevski rođen je 11. studenog 1821. godine u Moskvi, a umro 9. veljače 1881. godine u Sankt Peterburgu.

Dostojevskog se smatra jednim od najboljih romanopisaca koji su ikada živjeli. Književni modernizam, egzistencijalizam i razne škole psihologije, teologije i književne kritike oblikovale su se prema njegovim idejama. Njegova se djela često nazivaju proročkim jer je predvidio kako će se ponašati ruski revolucionari ako dođu na vlast.

Djed i stric bili su mu svećenici, a otac Mihajlo ugledni liječnik, pripadnik nižega plemstva. Umro je u nerazjašnjenim okolnostima; pretpostavlja se da je bila riječ o ubojstvu. Njegova je majka, Marija Fedorovna, bila Ruskinja, i prerano je preminula od tuberkuloze (1837.) Fjodor Mihajlovič završio je vojno-inženjerski studij na akademiji u Petrogradu, no unatoč tome ipak je odlučio posvetiti se književnom pozivu. U djetinjstvu je imao prilike upoznati se s najnižim slojevima društva, jer je njegov otac bio liječnik u bolnici koja je liječila siromašne. A ti će se siromašni ljudi kasnije pojavljivati u njegovim djelima.

Književno djelo Dostojevskog nije samo važno u okvirima ruske književnosti, već je imalo i nastavlja imati ogroman utjecaj na zapadnoeuropsku književnost i filozofsku misao devetnaestoga i dvadesetoga stoljeća. Skoro je nemoguće pronaći pisca, mislioca ili kritičara književnosti koji nije komentirao barem neko djelo Dostojevskoga.

Postoje kritičari koji Dostojevskog smatraju najvećim psihologom svjetske književnosti, dok drugi vrhunskim filozofom, a neki pak znalцем u pitanjima ljudske podsvijesti. Razlog tome je što junaci njegovih romana i novela nisu motivirani jednom motivacijom, već nijma ponekad upravlja ono intuitivno i osjećajno. Vizije i snovi ponekad upravljaju postupcima njegovih junaka koji su često nepredvidljivi. Pitanja koja postavlja u svojim djelima ne dobivaju uvijek odgovore. Pisac ne daje konačni odgovor na dileme i pitanja koje razdiru duše i umove njegovih junaka; to su likovi koji ima-

ju bogat misaoni život, ali ih sredina i nepovoljne financijske prilike, ili neka strast, ili mračna tajna, ili zločin, onemogućavaju da vode ispunjen život u svakodnevnici.

Najveća dramatika njegovoga opusa skriva se u poniranjima u ljudsku dušu i prikazivanju posljedica koje ostavljaju na čovjeku i ljudskome rodu strasti, želje, nemogućnosti i trpljenja. Prema pismima koje je slao bratu (u kojima raspravlja o njemačkim romantičarima, Homeru i Shakespeareu), jasno je da je Dostojevski dobro poznao književnost. Još za vrijeme školovanja u Moskvi dobro je upoznao ruske pisce poput Puškina i Ljermontova, te francuske i engleske klasike.

Dostojevski, intelektualac i obrazovani čovjek, upoznao je dobro polusvijet grada: siromašna predgrađa, zalagaonice, zajmodavnice, kockarnice, prljave krčme i unajmljene sobice. U tome svijetu živjet će mnogi njegovi likovi.

Smrt oca ga je duboko potresla, pa je od tada trpio i od napadaja epilepsije. Prvi roman koji je napisao u dobi od samo 25 godina, naslova Bijedni ljudi (1846). Tim književnim postupkom Dostojevski je pokušao lakše ući u duhovni svijet svojih junaka. Iste te godine objavljuje i pripovijetku Dvojniki.

Dostojevski se do tada već profilirao kao književnik. Zanimali su ga aktualni događaji iz novina, poput samoubojstava, zagonetnih smrti. Iz tih zanimljivih pojedinačnih sudbina Dostojevski često će skicirati fabule svojih romana, psihološku mrežu likova, i povezati ih s političkim i društvenim pitanjima Rusije.

USUSRET BOŽIĆU, USUSRET ČOVJEKU

*Božić bijeli začaran / Radostan i svet
Možda takav jedan dan / Zbliži cijeli svijet.*

U susret Božiću, sjetimo se ove kitice Oliverove pjesme. Još nas nekoliko dana dijeli do bijelog Božića. Idemo rano ujutro na mise zornice, još je mrak kada počinje misa. Kao obećani narod koji je hodao kroz pustinju. Osjećamo radost, iščekujemo Kristovo rođenje, kroz tamu hodimo ususret najvećem događaju koji se dogodio u povijesti čovječanstva – Božiću. Vrijeme je to vjere i nade da će Krist ponovno doći, vrijeme molitve. Za Kristov se dolazak valja pripremiti. Zapravo cijeli je čovjekov život velika priprava za susret s Bogom, a kroz Došašće je iščekivanje ovoga susreta posebno naglašeno.

Božić nekada i sada. Naši su se stari drugačije pripremali za Božić, ali u našem, suvremenom svijetu naglasak je stavljen na vidljivo, opipljivo i materijalno. Iako znatno skromnije nego prijašnjih godina, i sada su osvijetljeni izlozi, prepune su trgovine i vrlo često smo zaokupljeni upravo materijalnim pripremama pritom zaboravljajući prave razloge iščekivanja susreta s Bogom. Istina ispovijedamo se, molimo. Ali što je s našim bližnjima?

Pandemija nas je udaljila još više jedne od drugih. Neki su u drugim zemljama, neki su tu, ali ipak tako daleko. Uvukao se strah, nepovjerenje, hladnoća. A Došašće je pravo vrijeme da krenemo jedni prema drugima, da zajedno idemo ususret Božiću, idući jedni prema drugima, ususret čovjeku pored nas. Bilo da su naša braća, prijatelji, roditelji, onima s kojima nismo u najboljim odnosima, svi ljudi su zapravo naši bližnji. I ne treba čekati neko drugo vrijeme ili da netko drugi napravi korak približavanja. Napravimo ga mi.

Nije važno tko ima pravo, a tko ne, pružimo ruku jedni drugima.

Ima onih kojima nije potrebno ništa materijalno, potrebna im je duhovna pomoć, razgovor, nađimo malo vremena za njih. Ima i onih kojima je i materijalno potrebno, pomozimo im. I pomažu naši mladi, naši ljudi. Zapravo, ako malo bolje razmislimo, svakome je nešto potrebno. Lijepo je primiti, ali je još ljepše i ispunjenije darovati. Svatko što može i što misli da je onome drugome potrebno. Hodajmo zajedno ususret Božiću. Blagoslovljen vam i pun nade i mira bio Božić! Jer možda upravo ovaj dan zbliži cijeli svijet!

Maria Lațchici

DAN DRŽAVNOSTI RUMUNJSKE

Počevši s 1990. godinom, Dan državnosti Rumunjske slavi se svake godine 1. prosinca, datum koji obilježava važan trenutak u povijesti Rumunja, kad je 1918. godine Velika skupština u Alba Iuliji votirala ujedinjenje Transilvanije s Rumunjskom.

1. prosinca 1990. godine, Dan državnosti Rumunjske bio je proslavljen u Alba Iuliji, gdje su na priređenim ceremonijama sudjelovali brojni rumunjski dužnosnici, te u glavnom gradu Bukureštu, gdje su organizirane vojne parade. Svake godine nakon toga, organizirane su u Bukureštu i u većini velikih gradova diljem države vojne parade, kulturne manifestacije i mnogobrojne ceremonije raznih karaktera.

Rumunjski predsjednik Klaus Iohannis uputio je poruku prigodom ovogodišnjeg Dana državnosti u okviru prijema u Palači Cotroceni u kojoj je, između ostalog, govorio o 1. studenom 1918. i o europskoj sudbini Rumunjske, o pandemiji koronavirusa kao bolnoj stvarnosti naše svakodnevnice te pozvao sve građane da ostanu ujedinjeni i solidarni kako bi mogli prebroditi sve izazove budućnosti:

“Skakoga 1. prosinca, povodom Dana državnosti, osjećamo iste snažne emocije koje nas spajaju oko svetkovine koja pripada svima nama, neovisno o mjestu gdje živimo. 1. prosinac nam govori o tome kako je jedan nacionalni ideal, kojega su sanjale generacije, postao stvarnost 1918. godine. Dan državnosti nam govori o solidarnosti i koheziji oko zajedničkih ciljeva, podsjeća nas na sve uspjehe i žrtve koje su omogućile te uspjehe.

Današnja Rumunjska je država koja je ispunila demokratski poziv nakon Revolucije iz prosinca 1989. godine, a ulazak u Europsku uniju otprije petnaestak godina je usavršio proces zbližavanja europskim vrijednostima. Slavimo danas Dan državnosti kad pandemija koronavirusa sačinjava bolnu stvarnost naše svakodnevnice i zato sada moramo biti mudri u zaštiti svojega zdravlja, a jedini put u zaustavljanju pandemije je cijepljenje što većeg broja ljudi.

Naš osnovni cilj je osiguravanje demokratske i europske budućnosti Rumunjske, stabilnost i dobro funkcioniranje države. Optimist sam, stvari će dobro funkcionirati, a rezultati neće kasniti da se pojave. Pozivam vas da gledate s nadom prema budućnosti. Neovisno o mjestu gdje se danas nalazite, želim vam mnogo godina i puno zdravlja. Mnogo godina, Rumunjska”.

1. prosinac 2018. godine najvažniji je dan u povijesti Rumunja, definirajući trenutak za postanak rumunjske države. Prije 103 godina, Narodna skupština u Alba Iuliji usvojila je rezoluciju

kojom se osigurava ujedinjenje svih Rumunja u Transilvaniji i Banatu s Rumunjskom. Ujedinjenje je svetkovina svih Rumunja, neovisno o mjestu gdje žive. Jedna vojna parada i druge ceremonije namijenjene ovogodišnjem Danu državnosti održane su na trgu Arcul de Triumf sa sudjelovanjem 1500 vojnika i stručnjaka Ministarstva obrane, Ministarstva unutrašnjih poslova i Rumunjske obavještajne službe. Rumunji sa svih strana svijeta proslavili su Dan državnosti prisjećajući se Velikog Ujedinjenja kada je narod spojen u vrijednostima, kulturi i jeziku pod istom zastavom. Ljudi najčešće pripremaju tradicionalna jela prvoga dana zadnjeg mjeseca u godini, slušaju glazbu na otvorenom prostoru, a mnogi oblače s ponosom tradicionalnu nošnju iz raznih krajeva države.

Ivan Dobra

PĂSTRĂVI PRIN ZĂPADĂ!

În Austria, în zona unde locuiesc, iarna și-a intrat în drepturi depline încă de la finele lunii noiembrie când au fost semnalate temperaturi foarte scăzute și zăpadă în unele locuri.

La începutul lui decembrie stratul de zăpadă măsoară 30-35 de centimetri, un fenomen frumos și plăcut pentru această perioadă a anului, iubit de copii, însă nu și de noi, pescarii.

Iar cum în tagma noastră pasiunea nu prea cunoaște limite, am decis să merg la o partidă de pescuit ori de câte ori am avut ocazia, în speranța de-a captura un exemplar frumos de păstrăv sau o lostriță pentru masa de Crăciun, un obicei la noi în familie.

Deși am un echipament adecvat pescuitului în timpul iernii, zăpada și gheața formate pe malul râului din cauza temperaturilor scăzute îmi îngreunau accesul în zonele preferate de pescuit, cele cu apă lină și adâncă unde speram că sălășluiește regele neîncoronat al apelor de munte, păstrăvul.

În cursul săptămânii nu prea aveam mult timp la dispoziție pentru a pescui ținând cont că mă întorceam de la muncă pe la 14,30, iar întinericul se lasă destul de devreme în această perioadă a anului. Am mers și așa de câteva ori, însă în zadar, nici o captură notabilă, numai pești sub dimensiunile admise de lege. Nălucile pe care le folosesc în această perioadă a anului și mai ales când temperaturile sunt foarte scăzute, sunt năluci de dimensiuni mici și medii, de un maxim de 8-10 centimetri și 10-20 de grame, iar dacă apa râului este foarte limpede le prefer pe cele de culori mai închise.

Am tot insistat să caut peștele mult dorit pentru masa de Crăciun până în dimineața zilei 12 decembrie. Cu toate că era o dimineață de sâmbătă cu cer senin, mult soare și temperaturi foarte scăzute, undeva pe la -5C°, nimic nu m-a oprit să ies pe malul apei, mai ales că eram și singur acasă. La ora 8 dimineața eram deja pe malul râului, deși știam că peștii sunt încă leneși la primele ore ale dimineții. Am ales o apă cu curent slab și nu foarte adâncă, iar ca nălucă am optat pentru un vobler scufundător de 8 centimetri, imitație a păstrăvului indigen, care și-a făcut datoria nu de puține ori de când pescuiesc cu el. După primele lansări nu am simțit nici un atac din partea peștilor. Am coborât câteva sute de metri în aval, înfruntând zăpada de pe malul râului, și am mai făcut câteva lanseuri, dar, se pare, peștii s-au decis să nu colaboreze cu mine. Dezamăgit, m-am deplasat la prima benzinărie și mi-am luat un sandwich cu șuncă și un ceai cald, pentru a mă încălzi puțin și pentru a-mi recapăta spiritul de pescar optimist în acele condiții extreme de pescuit.

Am servit micul dejun în mașină, după care m-am întors în locul unde am început să pescuiesc dimineața. Soarele strălucea pe cer, dar temperaturile au scăzut și mai mult. După câteva lansări am avut parte de primul atac, am întâmpat instantaneu și lupta a început. Mă confruntam cu un pește foarte frumos, un curcubeu de zile mari, undeva pe la 2 kilograme și 50 de centimetri, puțin mai mic decât cel de-al doilea păstrăv capturat în același loc, după alte câteva lanseuri. În orice caz, ambii treceau ușor pragul de 2 kilograme, pești superbi și frumoși, numai buni pentru masa de Crăciun.

Am ajuns acasă cu bine, puțin înfrigurat, dar fericit și bucuros până în adâncul sufletului. Imediat am pus la fiert o țuică cu boabe de piper și m-am apucat să curăț peștii și să-i filetez, oasele și capul pentru ciorbă, iar fileurile pentru tigaie. Iar ca pescar hoinar ce sunt, întotdeauna voi visa la marea captură. Iar vouă, dragi cititori ai revistei Hrvatska grančica, vă doresc multă sănătate, sărbători fericite și pline de bucurii alături de cei dragi. Crăciun fericit!

Petru Milos

MALI ISUS - VELIKA LJUBAV!

Isusovo rođenje, koje se tjelesno dogodilo prije dvije tisuće godina, na duhovan se način događa trajno svakog trena ljudske povijesti.

U njegovu rođenju prepoznajemo sva rođenja koja se događaju na ovoj zemlji.

Svi životi dolaze kao životi od Boga, kao Božja djeca s otvorenim rukama navješćujući svijetu da su tu u svijetu, da su postali članovi velike svjetske obitelji. Svi ti životi žele mir i zajedništvo – zato se i rađaju. To je ono što je navijestilo i što i danas naviješta Isusovo rođenje.

Ono je probilo tamu koja je dugo vremena obavijala čovječanstvo. Budućnost se nije gledala naprijed nego unazad. Nažalost to se događa u mnogim skupinama i danas. Niti doživljavaju Advent niti Božić. Isusovo rođenje je događaj kroz koji progovara cijeli čovjek i cijelo čovječanstvo.

Ono je idila i simbolika i ozbiljnost koja sažima sudbinu čovječanstva i pojedinačnog čovjeka. Zato se u Božiću svatko pronalazi: bilo kao dijete, bilo kao odrastao čovjek na životnom putovanju ili kao Josip i Marija koji su začuđeni božanskim životom u svojem djetetu. Zajedno se nalazi cijela priroda: muškarac i žena, dijete, životinje, priroda. Sve je sjedinjeno u jednom tako običnom a božanskom trenutku.

Gledajući svijet oko sebe, čini nam se da se stvari događaju obrnuto od težnje Božića – događa se nešto uznemirujuće. Čovjek je sve manje vrednovan, a prednost se daje stvarima (proizvodima) pred čovjekom.

U ime i u pohlepi za stvarima (imanjem) žrtvuju se ljudi. Ljudi postaju broj, a sve su više zapostavljeni kao osobe. Nijedan hotel više ne čeka osobe nego dobitak, a soba može biti i prazna važno je da je plaćena, a ljudi bez novca i bez sobe mogu ostatati vani na ulici, pod vedrim nebom.

Za mnoge je Božić samo dan proslave – neki praznik (baš prazan) koji razbija svakodnevno monotoniju i zaboravlja se svakodnevne krize. Za druge je to obiteljski blagdan i atmosfera dječje idile. Tu su međusobna darivanja, folklor kićenja, jasllice, polnočka... Božić je opet za neke, blagi na javi san, i ništa više.

Okolo Božića je i druga priprava za Novu godinu. Veliki su to obredi i veliki sadržaji, ali i velika ispraznost i površnost. Drugi su na blagdan Božića uznemireni kao što se uznemirio Jeruzalem. Već dolazak ili porođenje Isusovo vlastodršci spajaju da im je konkurencija vlasti. Ta slika trajno prati i kršćanstvo.

Isus donosi novi početak svemiru i čovjeku. S njim započinje novi Postanak (Geneza). Njegovo je rođenje očito očitovanje Božje ljubavi prema čovjeku i čovječanstvu, kako nam opisuje Luka. Međutim, ovo se može shvatiti i prihvatiti samo od skromnih i siromašnih (siromaštvo u cijeloj svojoj širini, a ne samo materijalno), od onih koji nisu ničim zarobljeni, od onih koji se ne klanjaju idolima, od onih koji svoje bivstvo pretpostavljaju cijelom svjetskom imanju.

“Riječ je kod svojih, i oni je ne primiše”, kasnije komentira Ivan evanđelist. “Ali svi oni koji su ga primili, svima onima koji su se povjeravali u njegovo ime, dao im je moć da postanu djeca Božja.” Božić: Treba izići iz svojih snova – neke Božić baš baca u dječje snove – da bi se ušlo u Božje gledanje.

Tako blagdan Božića uvodi u dublju radost od časovitog raspoloženja. On uvodi u duboku i trajnu ljubav i misterij ljudskog postojanja i Božje brige za njega. Božić je izvor ljudskog nadanja i vjerovanja u budućnost, pa i onda kada za čovjeka nema mjesta ni u kakvom svratištu.

Dr. theol. Davor Lucacela

DAN NACIONALNIH MANJINA – DRŽAVNI BLAGDAN

P utem prigodnih programa povodom ovogodišnjeg Dana nacionalnih manjina, pripadnici svake manjinske zajednice s rumunjskog prostora su plesom, glazbom i raznim drugim kulturno-umjetničkim manifestacijama približili sugrađanima svoju kulturu i tradiciju, kao i sve ono što ih čini upravo nacionalnim manjinama.

Predsjednik Klaus Iohannis promulgirao je 7. prosinca 2017. godine Zakon o uspostavljanju Dana nacionalnih manjina kao državnog blagdana, kojeg je 21. studenog usvojio Zastupnički dom Rumunjskog parlamenta na prijedlog zastupnika pripadnika nacionalnih manjina iz Rumunjske. Shodno Zakonu, dana 18. prosinca u Rumunjskoj se obilježava Dan nacionalnih manjina kao državni blagdan. Također, Zakon predviđa kako će se prigodom Dana nacionalnih manjina organizirati kulturne manifestacije namijenjene svetkovini, manifestacije koje će prezentirati specifične tradicije svake manjine, a na nacionalnoj televiziji će se tijekom tog dana prikazivati emisije ili aspekti s manifestacija priređenih povodom Dana nacionalnih manjina.

Dan nacionalnih manjina svečano je obilježen 18. prosinca i u Karaševu, epicentru hrvatske nacionalne manjine iz Rumunjske. Marija Beul, voditeljica programa, je sa lijepo dekorirane scene na otvorenom ukratko govorila o značaju Dana nacionalnih manjina. Predsjednik Zajedništva Hrvata Slobodan Gera i generalni tajnik organizacije Đuređ Jankov srdačno su pozdravile sve okupljene, a zatim su, između ostalog, istaknuli važnost kulturnih manifestacija koje doprinose upravo očuvanju nacionalnog identiteta svih pripadnika nacionalnih manjina. Prigodni program je otvorio mladi glazbeni ansambl ZHR-a glazbenom suitom karaševskih tradicionalnih melodija, a zatim su koledari “Kreativnih radionica”, pod vodstvom prof. Ionela Bonțua, pjevali božićne pjesme i kolede, koje zauzimaju posebno mjesto u karaševskim božićnim običajima. Izuzetno nadarena djevojčica Adelina Ifka je svojim divnim glasom izazvala veliko oduševljenje svih prisutnih, njezine božićne pjesme dale su ovim danima posebni ugođaj. Do kraja programa još su nastupili koledari Osnovne škole iz Lupaka te grupa koledara Zajedništva Hrvata pod vodstvom prof. Milana Todora. Prije početka prigodnog programa učenici

iz općine Lupak, općine Karaševo i sela Tirol, uz pomoć svojih nastavnika, ukrali su božićnu jelku postavljenu između otvorene scene i božićnih jaslaca koje prikazuju Isusovo rođenje. Na kraju ove lijepe božićne manifestacije Djed Božićnjak je svojim prigodnim poklonima obradovao djecu predškolske i školske dobi iz karaševskih sela i učenike hrvatske nacionalnosti iz Rekaša i Tirola.

Ivan Dobra

BOŽIĆNI SAJAM U KARAŠEVU

Prvi Božićni sajam u Karaševu svečano je otvoren 04. prosinca ove godine, te je tako čarolija blagdana zavlada na ovom najstarijem mjestu karaševskih Hrvata.

Prekrasno ukrašen prelijepim adventskim vijencem na fontani, božićnom jelkom, brojnim lampicama i različitim ukrasima, centar općine Karaševo bio je ispunjen čarolijom zimskih praznika.

ovog događaja, svim nastavcima koji su pripremali učenike. Sama po sebi akcija nije toliko važna koliko je važno da je ovaj događaj sakupio mladež koji se potrudio da sve ovo priprema za vas, a tamo gdje je vjera, nada i ljubav, tu je i sam Bog prisutan. Tako

Ovaj izuzetno događaj otvorio je načelnik općine Petar Bogdan, a u svom govoru je, između ostalog, pozdravio inicijativu mladih i pozvao mještane da se pridruže te svojim dolaskom uveličaju božićnu manifestaciju iz centra sela: „Na inicijativu grupe volontera „Moje Karaševo“, u suradnji s Općinom i Dvojezičnom Gimnazijom te odobrenjem Mjesnog vijeća Karaševo došlo se do toga da bi se za vrijeme Adventa organizirala ovakva priredba, tako da smo došli do Prve edicije Božićnog sajma. Zahvaljujem svima kojima su sudjelovali u pripremi

da s velikim zadovoljstvom čekamo vas da dođete i pogledate što su sve pripremili naši mladi.“ Na kraju govora, načelnik općine izrazio je nadu da će ovaj sajam postati tradicionalan.

Božićni sajam odvijao se četiri subote zaredom, a program cjelokupne manifestacije je sadržao brojna događanja, kako kulturnih tako i zabavnih. Svake subote, na samom otvorenju sajma, zapaljena je adventska svijeća uz molitvu krunice, a zatim su slijedile priredbe raznog karaktera. Posjetitelji su imali prigodu pogledati i uživati u nastupima djece

SVETI MIKOLA

Sveti Mikola je bio biskup u 4. stoljeću po Kristu, a njegova priča odavno je poznata u cijelom svijetu.

6. prosinca je tradicionalni kršćanski blagdan svetog Mikole, jednog od najomiljenijih katoličkih svetaca. Djeca diljem svijeta uvijek rado dočekaju njegov blagdan ostavljajući svoje očišćene čizmice ili čarapice na prozoru noć prije toga, jer znaju da će ih sveti Mikola napuniti slatkim poklonima dok oni spavaju.

Ponekad, sveti Mikola zna ostaviti dodatne darove toj djeci u školama ili u crkvama. U školama u Klokotiču i Lupaku, na primjer, velika je radost bila učenika školskih i predškolskih doba kada ih je osobno sveti Mikola posjetio u njihovim razredima, poklonivši im slatkiše i druge razne poklončiće.

Sveti Mikola rođen je u Patari, u Maloj Aziji u 3. stoljeću. Shvaćao je kako je jedini životni put čovjeka – ljubav prema Bogu i bližnjem. S tom je

ljubavi činio čuda i zbog nje je proglašen svetim. U svom životu uvijek se borio protiv nepravde i za ljubav prema bližnjemu u kojem je prepoznavao Boga. Iscrpljen pokorom i poslovima umire 6. prosinca 327. godine te je pokopan u Miri, gdje se i danas nalazi sarkofag u koji je nekoć bilo položeno njegovo tijelo. Zbog turskih osvajanja tijelo mu je preneseno u talijanski grad Bari gdje se i danas nalaze njegove relikvije.

Brojne su legende obavijene oko biskupa i sveca Mikole, ali sve one imaju duboko značenje za naš život. Danas je poznat kao lik koji djecu obraduje svojim darovima. Ta tradicija vuče korijene iz jedne legende koja kaže da je u blizini roditeljske kuće svetog Mikole živio nekad bogat čovjek, koji je,

izgubivši carsku službu, izgubio i sav imetak. Imao je tri lijepe kćeri, ali ih nije mogao udati. Stoga je odlučio trgovati njihovom ljepotom i mladošću tako da nešto zaradi. Kćeri su molile za spas svoje časti i poštenja. Sveti Mikola nekako je doznao za odluku nesavjesnoga oca pa je uzeo vrećicu i napunio je dukatima, umotao u platno i potajno ubacio dukate kroz prozor. Otac onih djevojaka začudio se, kad je ujutro našao tako veliki novac, ali, vidjevši kako je svota dovoljna, čak i prevelika da časno uda jednu kćer, opremio je i dade joj miraz. Jednog jutra, dogodi mu se da nađe i drugu vrećicu sa zlatnicima, tako da je spremio i drugu kćer.

Kad je i to bilo gotovo, sve mu je nešto govorilo, da će onaj dobrotvor i po treći put doći pa ga je u zasjedi čekao nekoliko noći. Mikola je vidio da ga otac djevojaka čeka, pa se domislio, popeo na krov i zlatnike ubacio kroz dimnjak. Kako su se na otvorenom ognjištu sušile čarape, zlatnici su pali u njih, i od tuda dolazi stavljanje poklona bilo u čarape ili čizmice. *Daniel Lucacela*

GASTROADVENT U SPLITU

Sviječnu druge adventske nedjelje splitske manifestacije zapalili su novinari portala, uz predstavnike turističkih zajednica i Splitsko-dalmatinske županije u restoranu Dvor na splitskim Firulama.

Sviječnu treće adventske nedjelje splitske manifestacije Gastroadvent u Splitu zapalili su novinari TV stanica, uz predstavnike turističkih zajednica i Splitsko-dalmatinske županije u hotelu Cornaro. Zahvaljujući angažmanu gospodina Stjepana Roglića, počasnog konzula Rumunjske u Splitu, na paljenju treće adventske svijeće sudjelovala je i Udruga Rumunja iz Hrvatske te

predstavnicima Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, odnosno potpredsjednici Petar Lugožan i Ivan Frana te Tudor Ivanoaica i Miodrag Tinkul. Predstavnicima Rumunjske su bili posebni gosti događanja, a rumunjski stol je nudio na degustaciju posebni izbor rumunjskih božićnih delicija. U plesnom broju programa nastupile su učenice Plesnog studija "Dimache" pod vodstvom i koreografijom Remusa Dimachea, solista baleta Hrvatskog Narodnog Kazališta u Splitu, koji je za ovu priliku dodao u koreografiju modernog plesa i elemente rumunjskog folklora.

Gastroadvent u Splitu, koji predstavlja mediteransku prehranu kao važan čimbenik u promicanju turizma i nutricionizma, završio je zadnje nedjelje prije Božića paljenjem četvrte svijeće na gastroadventskom vijencu.

Ivan Dobra

Paljenjem prve svijeće na gastroadventskom vijencu započeo je 28. studenoga 2021. godine ovogodišnji Gastroadvent u Splitu, manifestacija koja tijekom četiri adventske nedjelje promovira mediteransku prehranu i na jedinstven način spaja nutricionizam, gastronomiju i turizam. Moto ovogodišnjeg Gastroadventa je "Mediteranska prehrana održiva – odgovorna – ostvariva", a u fokusu mu je pršut i njegova važnost u mediteranskoj prehrani. Na svečanom otvorenju manifestacije sudjelovali su splitsko-dalmatinski župan Blaženko Boban, direktorica Turističke zajednice grada Splita Alijana Vukšić, predsjednik HGK-županijske komore Joze Tomaš te ostali partneri i uzvanici.

Autorica projekta Gastroadventa splitska je nutricionistica Olja Martinić, a ovogodišnji adventski vijenac baziran na kolutu za spašavanje osmislila je umjetnica Tonka Alujević. „Stara dalmatinska rič šalvaomine, točno precizira, bolje od pojasa ili koluta za spašavanje, kako se radi o maritimnome predmetu koji služi za spas Čovika koji se iz raznoraznih razloga naša bespomoćan u moru i u smrtnoj je opasnosti...“, rekla je autorica ovogodišnjeg vijenca za Gastroadvent u Splitu.

Sviječnu prve adventske nedjelje splitske manifestacije Gastroadvent u Splitu zapalili su novinari tiskanih medija i digitalni nomadi, uz predstavnike turističkih zajednica i Splitsko-dalmatinske županije. Domaćin paljenja 1. adventske svijeće bio je restoran SidiBar na splitskoj zapadnoj obali.

Osnovne škole iz Goruie, kulturnog ansambla iz Klokotiča, učenika Umjetničke škole Ioan Românu iz Ričice, crkvenog zbora iz Karaševa koji je otpjevao niz božićnih pjesama vjerskog karaktera te učenike

naše Dvojezične Gimnazije. Splet božićnih pjesama izveli su nam i koledari Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, kao i mlada glazbenica Adelina Ifca. Na improviziranoj sceni održane su i božićne predstave koje su nam priredili učenici Gimnazije iz Karaševa, organiziran je i dolazak Svetog Nikole, dodijeljene su nagrade i priznanja pobjednicima natječaja za najbolji likovno-literarni rad na temu: "Božić u mom kraju". Također, svi posjetitelji ovog Božićnog sajma mogli su razgledavati i kupiti ručno izrađene božićne ukrase za jelku i kuću, pripremljene od naših učenika zajedno sa svojim učiteljicama, te uživati u mnogobrojnim delicijama koje su nudili štandovi. Tu se nalazilo svega i svatko je mogao pronaći nešto za sebe, od kuhanog vina, čaja, tople čokolade pa sve do domaćih kolača i palačinki. Sav prikupljeni novac za vrijeme sajma bit će upućen Dvojezičnoj Gimnaziji Karaševu za obnovu barem jednog razreda..

Veliki broj posjetitelja te osmijeh na njihovim licima pravi su dokaz na uspješnu izvedbu ovog Božićnog sajma.

Lina Tincul

COMPETIȚIA FIFA 22

În sediul central al Uniunii Croaților din România a fost susținută, sâmbătă, 11 decembrie 2021, cea de-a doua ediție a competiției FIFA22, cel mai popular simulator de fotbal din lume.

Competiția a reunit 22 de gameri din satele croate Carașova, Nermed, Iabalcea, care s-au duelat în fața consolei video PlayStation 5.

Campionatul a fost organizat în stil cupă, iar perechile de jucători au fost stabilite prin tragere la sorți. Mecurile eliminatorii au fost aprig disputate, spectaculoase, majoritatea gamerilor s-a orientat spre un fotbal ofensiv, cu multe șanse de gol. Potrivit înțelegerii dintre organizatori și participanți, primele trei locuri au fost disputate de cei mai bine clasati trei jucători.

În turneul final jucătorii Boșca Dean, Hațegan Zlatko și Alen Iaguța au jucat fiecare cu fiecare, ultimul dintre ei reușind să se impună după două meciuri foarte strânse cu ceilalți doi finaliști. Prin urmare, locul I a fost câștigat de către Alen Iaguța, locul II i-a revenit lui Hațegan Zlatko, în timp ce pe treapta a treia a podiumului a urcat Boșca Dean, originar din Nermed. Reamintim cititorilor că Alen Iaguța s-a impus și în prima ediție a concursului pe care Uniunea Croaților a organizat-o în anul 2018.

Uniunea Croaților i-a recompensat pe câștigători cu diplome, cupe și medalii.

Lina Tincul

BADNJA VEČER KOD REKAŠKIH ŠOKACA

Šokci su u Rekašu oduvijek poštivali svoje stare običaje, dio hrvatske tradicije.

Uvjerili smo se u to na Badnjoj večeri, kada smo u kući obitelji Miheć radosno dočekali Božić uz tradicionalna šokačka jela i pića te uz molitvu, nadajući se Božjem blagoslovu za bolju novu godinu. Koja se jela kuhaju te kako se sprema šokački stol za Badnjak, pokazala nam je gospođa Mara Miheć, koja je uz pomoć svoje kćeri Ramone oživjela stari duh šokačke božićne tradicije.

„Znam za ovaj običaj koji se drži u našu kuću od kad sam bila ja mala, mika. Moja majka je držala jako strogo ovaj običaj.

Najprije uzmemo jednu šolju i tu ćemo metati žita, kukuruza, tri češlića beloga luka, oraha i novaca. Ovo sve se metne da bude nova godina što će doći, bogata. Nakon toga uzmemo četiri leba i metnemo po jedan na svaki ćošak na trpezu. Onda prikrstimo svaki lebac, odrežemo od svakoga leba po jedan režanji i se metne u šolju. Šolja tako napunjena ostane tu na sredini trpeze i drži se tu dok prođe i Nova godina, i Tri kralja. Imamo i tri jabuke na trpezi, koje, opet, se drže za svi sveci, isto kao šolja, ali samo jedna se uzme i se iseće na toliko dela koliko člana su u kuću. Mi smo četiri člana i ja sam podelila jabuku na četiri reznjia. Ovi reznjevi od jabuke se uzmeđu pa se jedu s medom. Pored jabuka imamo i beli luk. Svaki koji večera uzme po jedan češlič luka i umaće u med i se je. To se čini zarad zdravlja i da ne bude hrđavo u kuću. Takvi je bio običaj, ja tako znam od moje majke.

Uoči Božića se večera kod nas pasulja i ribe. Ribu sam iskuvala u povrće. Sam metala murkonja, paprike crvene i luk crven. Ovako jemo mi sada na Božić, a tako se jelo i pređe. Svi Šokci su držali ovaj običaj. Nažalost, neznam da li više od tri ili četiri kuće u Rekašu još drže ovaj običaj danas.

Skuvala sam i domaće široke jerište (domaći rezanci), što se jedu sa orom i šicérom. Mož da se napravi i makom. Svaki čim voli.

Na večeru se metne i vino i rakija od grožđa. Mi imamo naš vinograd pa je moj muž napravio i vino i rakiju. Na trpezu se metne još i grožđa, koja se metne ujesen u must i onda se metne salecina da mož da traje do Božića.

Od kad smo metnuli sve na trpezu, sve što se večera uoči Božića, se uzmu reznji leba iz šolje i se umoče u sve ovo jelo, kako da bude dobra godina i da nam Bog da zdravlja, pa se metne natrag u šolju. I onda se posveti jelo. Po za što smo posvetili večeru, se nazdravi Nov Božić, pa se sedne i se je.“

Nakon što je sve to bilo obavljeno, na vratima, držeći slamu u jednoj ruci i pšenično klasje u drugoj, pojavila se unuka Alesija, najmlađi član obitelji. „Nazdravlje vam Božić!“ – pozdravila je ona, posipajući slamu ispod stola, iza kojeg se već skupila sva obitelj, a od gorujuće svijeće sa stola, Alesija je zapalila klasje pšenice. Onda su se svi prekržili te zajedno pridružili u molitvu, zahvalili Bogu za darove i večerali.

Daniel Lucacela

BUNICII NU AU VOIE SĂ MOARĂ ÎN LUNA DECEMBRIE

Îmi este dor de bunici. Câteodată, simt că nu îmi astâmpăr dorul – pentru vreme scurtă – decât încercând să recuperez fragmente de memorie din copilărie, reaşezându-le imaginea pe retină!

Bunicii, câtă modestie și câtă bunătate, ei sunt imaginea nealterată a sacrificiului de sine. Am învățat de la bunicii mei că niciodată nu am voie să evit un efort decât în numele unui alt efort și mare mare. Primul fior religios, prima rugăciune de la ei am învățat-o! De la ei am învățat că este păcat să lași neculeasă mierea fiecărei zile.

Mă gândesc, dând timpul înapoi, și aproape că mă podidesc lacrimile, cum bunica, copil fiind, îmi cuprindea mâinile cu mâinile ei calde și cât de mult se bucura când mă întorceam acasă cu sora mea. Viața lor, a buniciiilor, trăită cu simplitate și bucurie, în pofida atâtor greutăți – îmi pare acum cea mai prețioasă lecție de viață. A trebuit să ajung la rândul meu părinte pentru a înțelege rostul fundamental al buniciiilor în formarea echilibrată a oricărui copil.

În inima unei bunici, ca într-un ghem cald și moale de lână, se adăpostesc virtuțile unui părinte, ale unui dascăl apropiat și ale celui mai bun prieten. Îmi amintesc de un poem al lui Șt. O. Iosif care înfățișează simplu și duios imaginea aproape platonice a bunicii dintotdeauna:

Căta la noi așa de blând,
Senină și tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea vreunui gând
Din viața ei trecută.

De câte ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea,
Asemuind-o-n mintea mea
Duminicii preasfinte...

Bunici dragi de pretutindeni, vă fie cerul senin și inima împăcată! Fără bunici identitatea noastră nu este încheiată, fără ei, maturitatea noastră nu este suficientă. Ei, împovărați și aplecați de spate, cu tâmplele albe, reprezintă regalitatea noastră sufletească. Dacă Dumnezeu s-ar învoi de rugămintea mea, L-aș implora să dea

o ordonanță divină: bunicii nu au voie să moară în luna decembrie, căci fără ei nașterea lui Iisus rămâne netălmăcită.

(Fragment din cartea *Viața la 40 de ani* – Cosmin Neidoni)

Cosmin Neidoni este un scriitor cu origini croate, autor de poezie, proză scurtă și eseu. Mare parte a copilăriei sale și-o petrece la Recaș, alături de părinții, sora și bunicii săi. „Viața la 40 de ani”, „Regatul celor mai frumoase depărtări”, „100 de poeme de iubire și un cântec de disperare” și „Ca o zi de duminică” sunt doar câteva dintre cărțile autorului care au atras aprecierea publicului cititor.

Daniel Lucacela

